

V Bruselu dne 16.12.2021
COM(2021) 816 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Výroční zpráva za rok 2021

o provádění nástrojů Evropské unie pro vnější činnost v roce 2020

{SWD(2021) 388 final}

Obsah

GLOBÁLNÍ ZÁVAZKY	2
Úvod	2
Přístup „tým Evropa“: reakce na celosvětovou koronavirovou krizi	3
EU: silný hráč na celosvětové scéně	3
CELOSVĚTOVÉ PRIORITY	6
Lidský rozvoj.....	6
Zelená dohoda pro Evropu.....	6
Udržitelný růst a zaměstnanost	7
Věda, technologie, inovace a digitalizace	7
Migrace a pomoc uprchlíkům a vysídleným osobám	7
Správa věcí veřejných, mír a bezpečnost	8
CELOSVĚTOVÁ PŮSOBNOST	9
Subsaharská Afrika	9
Latinská Amerika a Karibik	9
Asie, Střední Asie, Blízký východ / Perský záliv a Tichomoří.....	10
Rozšíření.....	10
Evropské sousedství.....	11
Zámořské země a území (ZZÚ)	11

GLOBÁLNÍ ZÁVAZKY

Úvod

Rok 2020 byl poznamenán pandemií COVID-19, která zasáhla lidi na celém světě. EU na ni reagovala svými nástroji vnější činnosti, přičemž prokázala přizpůsobivost, flexibilitu a sílu svých mezinárodních partnerství.

Tato zpráva nastiňuje klíčové aspekty finanční podpory, již EU poskytla v roce 2020 na mezinárodní spolupráci a rozvoj, humanitární pomoc, zahraniční politiku a rozšíření¹. Již před pandemií EU prosazovala dlouhodobou agendu, která je v souladu s cíli udržitelného rozvoje a řídí se vizí udržitelnosti a partnerství. Od tohoto cíle EU neodradila ani pandemie COVID-19 EU; ve skutečnosti se ukázalo, že agenda upozorňující na otázky, jako jsou stále větší nerovnosti ve světě a digitální propast, je prozíravá a naléhavější než dříve.

Kromě úsilí o ochranu lidí a ekonomik v samotné EU začala EU a její členské státy uplatňovat společný přístup „tým Evropa“², v rámci něhož bylo v roce 2020 uvolněno více než 40 miliard EUR na boj proti pandemii COVID-19 a zmírnění jejích dopadů v partnerských zemích na celém světě³.

Bezprostřední prioritou v roce 2020 bylo zmírnit dopady pandemie COVID-19 v nejzranitelnějších zemích, přičemž však EU nezapomněla, že je zapotřebí položit základy zelené a digitální transformace prostřednictvím spravedlivého a stabilního celosvětového oživení podporujícího začlenění. Na konferenci OSN o financování rozvoje na vysoké úrovni v září 2020 vyzvala předsedkyně Evropské komise von der Leyenová k vytvoření iniciativy na podporu celosvětového oživení, která by investice a odpuštění dluhů propojila s cíli udržitelného rozvoje.

V roce 2020 EU dosáhla pokroku ve dvou hlavních rámcích své vnější činnosti. V rámci EU byla dokončena jednání o novém Nástroji pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI)⁴ – Globální Evropa na období 2021–27. V oblasti vztahů se zeměmi mimo EU dosáhli hlavní vyjednávači EU a Organizace afrických, karibských a tichomořských států politické dohody ohledně rámce pro období po skončení platnosti dohody z Cotonou, díky němuž se upraví a zlepší vztahy EU se 79 africkými, karibskými a tichomořskými státy.

EU učinila historický krok, když se rozhodla zahájit přístupová jednání se Severní Makedonií a Albánií. Zároveň byl vytvořen ambiciózní hospodářský a investiční plán pro západní Balkán, který má podnítit dlouhodobé oživení a usnadnit cestu k členství v EU.

Po celý rok 2020 EU i nadále reagovala na geopolitický vývoj v sousedních zemích a regionech. Vedla iniciativy na podporu svrchovanosti a územní celistvosti Ukrajiny, pro posílení stabilizačního a mírového procesu v Libyi v rámci berlínského procesu a na podporu občanské společnosti v Sýrii.

Úsilí EU o podporu míru a stability v oblasti Sahelu (Burkina Faso, Čad, Mali, Mauritánie a Niger), ve Středoafrické republice a v oblasti Afrického rohu (Somálsko) zahrnovalo diplomatické, civilní

¹ Podrobnosti viz pracovní dokument útvarů Komise připojený k této výroční zprávě, část I, Úvod.

² V rámci přístupu „tým Evropa“ se kombinují zdroje, způsoby práce, odborné znalosti a nástroje EU, členských států, jejich prováděcích agentur a evropských rozvojových finančních institucí, přičemž jsou respektovány pravomoci a rozhodovací postupy EU stanovené Smlouvami EU.

³ Do uvedené částky bylo zahrnuto předběžné financování z roku 2019 podle metodiky *pro rata temporis*, které bylo upraveno tak, aby mohlo být využito k řešení pandemie v roce 2020.

⁴ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/global-europe-neighbourhood-development-and-international-cooperation-instrument_cs

a vojenské mise a operace v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) a humanitární, stabilizační a rozvojovou pomoc v rámci integrovaného partnerského přístupu.

Na konci roku 2020 bylo uveřejněno sdělení „Nová agenda EU a USA pro globální změnu“⁵, jehož cílem bylo posílit transatlantické partnerství v několika strategických oblastech včetně změny klimatu, zdraví a provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030.

Podpora a ochrana lidských práv jsou základním kamenem vnější činnosti EU, což bylo znovu potvrzeno v akčním plánu EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024⁶. Tento akční plán podporuje posilování demokracie a transparentnosti v digitální éře sužované dezinformacemi také tím, že pomáhá zvyšovat mediální gramotnost. Hmatatelným důkazem odhodlání EU chránit lidská práva na celém světě je přijetí globálního režimu sankcí EU v oblasti lidských práv⁷, k němuž došlo dne 7. prosince 2020, a následně to, že v březnu 2021 byly určité osoby, subjekty a orgány zařazeny na seznam fyzických a právnických osob, subjektů a orgánů, na něž se vztahují omezující opatření.

Přístup „tým Evropa“: reakce na celosvětovou koronavirovou krizi

Přístup „tým Evropa“ je významnou praktickou inovací ve spolupráci EU a členských států v oblastech, kde mají souběžné pravomoci. Vznikl v reakci na koronavirovou krizi.

Tento přístup spojuje orgány EU, členské státy, jejich prováděcí agentury a evropské rozvojové finanční instituce. Tím, že se kombinují zdroje, způsoby práce, odborné znalosti a nástroje a současně jsou respektovány pravomoci a rozhodovací postupy EU stanovené ve Smlouvách EU, se vytváří strategická kultura koordinace v oblasti transformačních opatření.

EU byla jedním z prvních podporovatelů Akcelérátoru přístupu k nástrojům proti COVID-19 (ACT-A). Na dárcovské konferenci pro globální reakci na koronavirus, kterou dne 4. května 2020 spolupořádala Komise, bylo získáno 15,9 miliardy EUR na zajištění společného vývoje a všeobecného zavádění očkovacích látek proti onemocnění COVID-19 a diagnostických a léčebných metod pro toto onemocnění. Více než 70 % těchto prostředků přislíbila EU a její členské státy.

Z částky přesahující 40 miliard EUR, kterou EU a její členské státy v roce 2020 uvolnily na boj proti pandemii COVID-19, bylo v témže roce vyplaceno přibližně 65 %.

EU vyvinula mimořádné úsilí o repatriaci občanů EU, kteří uvízli v zahraničí, a pomohla zpět domů přepravit více než 625 000 z nich. Mechanismus civilní ochrany Unie rovněž usnadnil dodání⁸ více než 18 milionů položek kriticky potřebných osobních ochranných prostředků a zdravotnického vybavení, včetně více než 3 milionů položek ze zásob v systému rescEU⁹, jež byly vytvořeny v roce 2020.

EU: silný hráč na celosvětové scéně

EU zůstává jedním z mála aktérů s celosvětovou působností, kteří disponují komplexním souborem politických nástrojů a jsou schopni reagovat a podporovat své partnery po celém světě.

⁵ JOIN(2020) 22 final ze dne 2. prosince 2020.

⁶ JOIN(2020) 5 final ze dne 25. března 2020.

⁷ Úř. věst. L 410I, 7.12.2020, s. 1.

⁸ Dodání bylo zajištěno prostřednictvím mechanismu civilní ochrany Unie a Střediska pro koordinaci odezvy na mimořádné události (ERCC).

⁹ Rezervní kapacita označovaná jako rezerva dodatečných kapacit rescEU.

EU a její členské státy jsou odhodlány zohledňovat cíle rozvojové spolupráce ve vnější i vnitřní politice, jež má dopad na rozvojové země. Evropský konsensus o rozvoji z roku 2017 potvrdil význam soudržnosti politik ve prospěch rozvoje.

I v roce 2020 byla EU se svými 27 členskými státy největším poskytovatelem oficiální rozvojové pomoci a podle předběžných údajů zvýšila svůj kolektivní příspěvek na 66,8 miliardy EUR¹⁰. EU a ostatní dárci z Výboru pro rozvojovou pomoc tedy poskytují 46 % celkové celosvětové oficiální rozvojové pomoci, přičemž uvedená částka odpovídá 0,50 % hrubého národního důchodu EU.

EU se v roce 2020 nadále aktivně zapojovala do procesů OSN týkajících se rozvoje. Komise předložila pracovní dokument útvarů Komise nazvaný „Plnění cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje – komplexní přístup“¹¹, který odráží závazek EU plnit cíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030. S podporou EU byly vytvořeny integrované rámce vnitrostátního financování, na základě kterých se vypracují strategie financování řízené jednotlivými zeměmi, jejichž cílem je pokročit v plnění cílů udržitelného rozvoje.

Prvořadou prioritou EU byla i v roce 2020 Afrika. V březnu Komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku představili ve společném sdělení „Na cestě ke komplexní strategii pro Afriku“¹² svou vizi posílení partnerství EU s Afrikou. Navrhli prohloubit spolupráci v pěti klíčových oblastech: ekologická transformace; digitální transformace; udržitelný růst a zaměstnanost; mír a správa věcí veřejných; migrace a mobilita.

EU a její členské státy zůstávají v celosvětovém měřítku největšími dárci humanitární pomoci. Rozpočet EU na humanitární pomoc v roce 2020 činil 2 138 milionů EUR.

EU v roce 2020 financovala humanitární organizace ve více než 80 zemích a regionech, mezi které patří i Afghánistán, Haiti, oblast Sahelu, Jižní Súdán, Sýrie, Turecko, Ukrajina, Venezuela a Jemen.

Mechanismus civilní ochrany Unie byl v roce 2020 aktivován ve 102 případech (z toho v 57 případech mimo Evropu) kvůli různým přírodním katastrofám a katastrofám způsobeným člověkem.

EU v roce 2020 pokračovala v provádění evropské politiky sousedství – spolu s partnery ve svém sousedství prosazovala reformy a zvyšovala odolnost a prosperitu. V březnu 2020 Komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku přijali společné sdělení „Politika Východního partnerství po roce 2020: Posilování odolnosti – Východní partnerství, které je přínosné pro všechny“¹³, v němž je stanoveno pět dlouhodobých politických cílů, přičemž odolnost je průřezovým cílem.

V listopadu 2020 poskytlo 25. výročí barcelonského prohlášení příležitost k zamyšlení nad prioritami partnerství EU s regionem jižního sousedství. Společné sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku o obnoveném partnerství s regionem jižního Středomoří¹⁴ se zaměřovalo na lidský rozvoj, udržitelné hospodářské oživení podporující začlenění a posílení postavení mladých lidí.

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_21_1701

¹¹ SWD(2020) 400 final ze dne 18. listopadu 2020.

¹² JOIN(2020) 4 final ze dne pondělí 9. března 2020.

¹³ JOIN(2020) 7 final ze dne pondělí středa 18. března 2020.

¹⁴ JOIN(2021) 2 final ze dne 9. února 2021.

Pokud jde o západní Balkán, Komise přijala návrhy na posílení procesu přistoupení a v březnu 2020 Evropská rada podpořila rozhodnutí Rady pro obecné záležitosti zahájit přístupová jednání s Albánskou republikou a s Republikou Severní Makedonie. Na summitu EU a západního Balkánu, který se konal dne 6. května 2020, vedoucí představitelé EU znovu potvrdili odhodlání Unie dále prohloubit svůj závazek vůči regionu a uvítali příslib partnerů ze západního Balkánu, že budou provádět nezbytné reformy.

V roce 2020 bylo dosaženo politických dohod o Evropském obranném fondu a Evropském mírovém nástroji. V rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) pokračovaly civilní mise a vojenské mise a operace (např. ve Středoafričské republice, Gruzii, Iráku, Kosovu*, Libyi, Mali, Nigeru, na palestinských územích, v Somálsku, jižním Středomoří, na Ukrajině a v západní části Indického oceánu), jejichž cílem bylo podporovat naše partnery a řešit krize po celém světě.

Dne 31. března 2020 byla v rámci SBOP zahájena nová vojenská operace EUNAVFOR MED IRINI, jejímž hlavním mandátem je vymáhat zbrojní embargo OSN vůči Libyi. V návaznosti na ucelený strategický přezkum působení v oblasti Afrického rohu v rámci SBOP byly prodlouženy mandáty vojenské operace EUNAVFOR Atalanta, vojenské mise EUTM Somalia a civilní mise EUCAP Somálsko do 31. prosince 2022. EU navrhla nový nástroj, tzv. koordinovanou přítomnost na moři, která má zvýšit schopnost EU plnit úlohu garanta námořní bezpečnosti. V září byl schválen prováděcí plán pilotního projektu, jenž má být realizován v Guinejském zálivu.

Služba nástrojů zahraniční politiky (FPI) EU během roku 2020 uskutečnila 17 volebních misí a dokumentárních přezkumů na dálku a podpořila 14 volebních procesů.

V rámci plánu vnějších investic byl zřízen Evropský fond pro udržitelný rozvoj (EFSD) na podporu investic v Africe a v zemích sousedství EU. Do konce roku 2020 podepsala Komise s partnerskými finančními institucemi dohody o záruce v celkové hodnotě 1,55 miliardy EUR.

Rámec EU pro kombinování zdrojů sestává ze sedmi aktivních regionálních nástrojů kombinování zdrojů¹⁵. V roce 2020 bylo pomocí těchto nástrojů do projektů po celém světě investováno více než 900 milionů EUR.

Rozpočtová podpora nadále představuje významný nástroj podpory vnější činnosti EU. V roce 2020 vyplatila EU rozpočtovou podporu v celkové výši 3 miliardy EUR.

Společné plánování prosazuje společnou evropskou strategii jako základ našich vztahů s partnerskými zeměmi. Na konci roku 2020 existovalo 22 společných programových dokumentů¹⁶ včetně jednoho nového dokumentu pro Ekvádor. Rozšíření nástrojů budování institucí (TAIEX a twinning) v roce 2020 přispělo k účinnějšímu využívání evropských odborných znalostí v celosvětovém měřítku.

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

¹⁵ africká investiční platforma pro Afriku, asijská investiční facilita, karibská investiční facilita, investiční facilita pro Střední Asii, investiční facilita pro Tichomoří, latinskoamerická investiční facilita a investiční platforma sousedství. Rámec se vztahuje na všechny regiony vnější spolupráce EU (například ze svěřenského fondu EU pro infrastrukturu v Africe byly v roce 2019 přiděleny veškeré zbývající zdroje).

¹⁶ Podrobnosti viz pracovní dokument útvarů Komise připojený k této výroční zprávě, oddíl 2.4.

CELOSVĚTOVÉ PRIORITY

EU se v roce 2020 snažila uskutečňovat svou vizi udržitelného rozvoje pomocí pragmatických partnerství. Níže je uvedeno několik příkladů, jež zdůrazňují trvalé odhodlání EU zajistit udržitelnost.

Lidský rozvoj

Pandemie COVID-19 měla za následek uzavírání škol a univerzit, které postihlo více než 1,5 miliardy studentů na celém světě. Programy na podporu vzdělávání financované Evropskou unií, k nimž patří například Globální partnerství pro vzdělávání, fond Education Cannot Wait a vzdělávání v mimořádných situacích, se nově zaměřily na poskytování mimořádného financování a zajišťování kontinuity vzdělávání pro více než 355 milionů dětí v 66 zemích. V programu Erasmus+ byla zavedena ujednání k zajištění flexibility, aby mohla pokračovat podpora vysokých škol, studentů a pracovníků z partnerských zemí.

EU v roce 2020 výrazně navýšila podporu poskytovanou na přístup k vodě a na zajištění sanitačních a hygienických zařízení (tj. na základní prostředky boje s onemocněním COVID-19) v zemích, jako jsou Filipíny, Pákistán, Jihoafrická republika, Pobřeží slonoviny, Svatý Tomáš a Princův ostrov, Senegal a Kamerun.

Iniciativa EU a OSN s názvem Spotlight, jež představuje globální partnerství nevídaného rozměru a jejímž cílem je odstranit násilí páchané na ženách a dívkách, měla na konci roku 2020 dosah do 26 zemí a šesti regionů a vyčleněno na ni bylo celkem 497 milionů EUR.

Přibližně 60 % finančních prostředků, které Komise v roce 2020 poskytla na účely související s pandemií COVID-19, přispělo k podpoře genderové rovnosti a posílení postavení žen¹⁷.

EU v roce 2020 celosvětově poskytla na oblast výživy částku o 800 milionů EUR vyšší, než byl její původní příslib 3,5 miliardy EUR. V letech 2014–2020 vyčlenila EU 4,3 miliardy EUR na řešení podvýživy dětí a matek. Rovněž podpořila zdravotní služby během pandemie tím, že obnovila závazky týkající se běžné imunizace v partnerských zemích (příslib Alianci pro vakcíny (GAVI) ve výši 300 milionů EUR) a sexuálního a reprodukčního zdraví a práv (grant ve výši 26,5 milionu EUR pro Nástroj pro globální financování pro ženy, děti a dospívající mládež).

Zelená dohoda pro Evropu

V roce 2020 bylo 27,3 % mezinárodní spolupráce a rozvojové pomoci financovaných EU věnováno na přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování.

EU v roce 2020 nadále podporovala opatření ke zlepšení přístupu k udržitelné energii a opatření k dekarbonizaci světového energetického odvětví.

Do konce roku 2020 pomohly činnosti v oblasti udržitelné energie v partnerských zemích podporované Evropskou unií vytvořit novou kapacitu energie z obnovitelných zdrojů o objemu 18 gigawattů (GW). Díky tomu získalo přístup k udržitelné energii a udržitelným energetickým službám více než 22 milionů lidí.

V rámci plánu vnějších investic byly v roce 2020 podepsány první záruční programy zacílené na udržitelná města.

¹⁷ Tyto prostředky s výjimkou záruk zahrnují příspěvky GŘ pro mezinárodní partnerství, GŘ pro politiku sousedství a jednání o rozšíření a Služby nástrojů zahraniční politiky.

Dvanácti partnerským zemím byla poskytnuta přímá podpora na vylepšení jejich vnitrostátně stanovených příspěvků. Prostřednictvím globální aliance pro boj proti změně klimatu + přispěla EU k více než 80 vnitrostátním strategiím pro řešení změny klimatu ve více než 60 zemích.

V oblasti udržitelného zemědělství bylo v roce 2020 podepsáno 19 projektů v rámci iniciativy DeSIRA (Inovace příznivé pro rozvoj prostřednictvím zemědělského výzkumu).

V roce 2020 EU spolu s několika partnery zahájila ambiciózní iniciativu „Landscapes for Our Future“ (Krajina pro naši budoucnost), jejímž cílem je prosazovat integrovanou péči o krajinu celkem ve více než 20 zemích a třech subregionech.

Udržitelný růst a zaměstnanost

V roce 2020 přispěla EU 183 miliony EUR do fondu MMF pro zmírňování následků katastrof (Catastrophe Containment and Relief Trust), aby pomohla vládám v nejchudších a nejzranitelnějších zemích vypořádat se s hospodářskými dopady pandemie COVID-19 a zachovat pracovní místa.

Příspěvek EU ve výši 10 milionů EUR do facility pro finanční začlenění žen navýšil významné veřejné i soukromé investice na podporu silnějšího hospodářského postavení a finančního začlenění více než 6 milionů žen z celého světa, jejichž celková výše v roce 2020 činila 75 milionů EUR.

Díky evropskému partnerství pro odpovědné získávání nerostů bylo po celém světě založeno 22 hornických organizací, které horníkům umožňují vstoupit do oficiální ekonomiky. V roce 2020 bylo zahájeno sedm nových projektů v Africe a Latinské Americe.

Více než 25 programů EU na západním Balkáně a v Turecku přímo přispělo k začlenění na trh práce a k důstojné práci.

Věda, technologie, inovace a digitalizace

EU v roce 2020 posílila svou angažovanost v oblastech vědy, technologií, inovací a digitální transformace – zahájila nové iniciativy pro Afriku a rozšířila práce na družicovém systému programu pro pozorování a monitorování Země Copernicus.

V prosinci 2020 byl zahájen provoz centra Digital4Development (D4D), které představuje strategickou platformu pro dialog s mnoha zúčastněnými stranami a koordinaci členských států a jehož cílem je podpořit investice a partnerství v oblasti digitální transformace.

Rostoucí význam vědy, technologií a inovací pro udržitelný růst podporující začlenění v afrických, karibských a tichomořských regionech byl uznán spuštěním nového programu s dotací 60 milionů EUR, jenž má posílit inovační ekosystémy a kapacity.

Spolupráce v rámcových programech EU pro výzkum a inovace (program Horizont 2020 pro rok 2020) a v rámci partnerství (např. Partnerství evropských a rozvojových zemí při klinických hodnoceních – EDCTP¹⁸) má zásadní význam pro zajišťování synergií mezi různými nástroji financování.

Migrace a pomoc uprchlíkům a vysídleným osobám

V situaci, kdy je celosvětový počet nuceně vysídlených osob dosahuje více než 82,4 milionu, EU pokračovala v poskytování humanitární pomoci zranitelným vysídleným obyvatelům po celém světě. Pomoc byla poskytována v hlavních zemích přijímajících uprchlíky (např. Bangladéš, Kolumbie, Etiopie, Írán, Keňa, Libanon, Peru, Turecko a Uganda), jakož i v zemích postižených vnitřním vysídlením

¹⁸ www.edctp.org

(např. Kolumbie, Demokratická republika Kongo, Jižní Súdán a Sýrie). Ochrany a pomoci při záchraně života se rovněž dostalo zranitelným migrantům na hlavních migračních trasách ve Střední Americe, Libyi a Jemenu.

Komise v září 2020 přijala pakt EU o migraci a azylu¹⁹. S několika africkými a asijskými zeměmi byla uzavřena nebo posílena individuálně přizpůsobená migrační partnerství.

V průběhu roku 2020 byly v rámci nouzového svěřenského fondu EU pro Afriku schváleny nové programy pro oblasti Afrického rohu, Čadského jezera, severní Afriky a Sahelu v hodnotě 561 milionů EUR, které pomáhají zajistit bezpečnou, zabezpečenou, legální a řízenou migraci z těchto oblastí a do nich i uvnitř těchto oblastí.

Nouzový svěřenský fond EU pro Afriku i regionální svěřenský fond EU zřízený v reakci na krizi v Sýrii byly v reakci na koronavirovou pandemii a na výbuch v bejrútském přístavu prodlouženy o jeden rok. Ještě před koncem roku 2020 byl smluvně zajištěn rozpočet nástroje pro uprchlíky v Turecku v plné výši 6 miliard EUR.

Během roku 2020 se nové iniciativy zabývaly dlouhotrvajícím vysídlením a poskytovaly podporu venezuelským a rohingyjským uprchlíkům, a tím zmírňovaly finanční a sociální zátěž hostitelských komunit a podporovaly místní integraci a ochranu uprchlíků, migrantů a dalších vysídlených osob.

S cílem řešit problémy související s nelegální migrací byly navíc rozvojové fondy zaměřeny na podporu partnerských zemí při vytváření účinných systémů správy a řízení migrace, včetně kapacit správy hranic a boje proti zločineckým sítím převaděčů migrantů, jakož i při zefektivňování postupů navrácení, zpětného přebírání a opětovného začleňování.

Správa věcí veřejných, mír a bezpečnost

Civilní a vojenské mise, jež EU v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky uskutečnila v roce 2020, přispěly k míru a bezpečnosti prostřednictvím řady činností od poskytování poradenství ohledně reforem v oblasti bezpečnosti či obrany příslušným ministerstvům na strategické úrovni až po podporu správy hranic nebo odbornou přípravu místní policie.

Byly zahájeny dva projekty s cílem napojit partnerské země procesu rozšíření a partnerské země z evropského sousedství na činnost příslušných agentur EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (EUROMED Police V a CT-INFLOW).

V oblasti právního státu a rovného přístupu ke spravedlnosti byla pomocí nástroje EU pro přechodné soudnictví podpořena pružná krátkodobá opatření a poskytování odborného poradenství v Burkině Faso, Libérii, Mali a Jemenu. Prostřednictvím nouzového svěřenského fondu EU pro Afriku a nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru rovněž pokračovala podpora procesů stabilizace a usmiřování a mírových procesů v zemích a regionech, jako je Středoafriická republika, Libye, Mosambik, oblast Sahelu, Sýrie a Jemen.

V roce 2020 byl v šesti pilotních partnerských zemích (Čadu, Iráku, Myanmaru, Nigérii, Súdánu a Ugandě) zaveden přístup založený na propojování humanitární, rozvojové a mírové pomoci²⁰.

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_cs

²⁰ https://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/resilience_en

CELOSVĚTOVÁ PŮSOBNOST

Partnerství a iniciativy EU týkající se vnější činnosti podporovaly v roce 2020 životy, živobytí a místní ekosystémy ve všech koutech naší planety.

Subsaharská Afrika

V nadcházejících letech bude vztahy EU s Afrikou formovat společné sdělení „Na cestě ke komplexní strategii pro Afriku“ spolu s Dohodou o partnerství mezi Evropskou unií na jedné straně a členy Organizace afrických, karibských a tichomořských států na straně druhé.

V únoru 2020 se v Addis Abebě konalo 10. zasedání Komise Africké unie a Evropské komise. Jednání se týkala čtyř hlavních oblastí: udržitelný růst, obchod, investice a digitalizace; změna klimatu a odolná infrastruktura; mír, bezpečnost a správa věcí veřejných; migrace a mobilita.

V dubnu byly na summitu EU a zemí skupiny G5 Sahel dále prohloubeny vztahy mezi skupinou G5 Sahel a EU a byla vyjádřena podpora Koalici pro oblast Sahelu a Partnerství pro bezpečnost a stabilitu v oblasti Sahelu (P3S), jehož sekretariát byl zřízen v listopadu 2020.

V červenci 2020 se uskutečnila první schůzka ministrů pro výzkum a inovace z EU a Africké unie. Všichni ministři se shodli na novém zaměření společných výzkumných a inovačních činností v oblastech zdraví, ekologické transformace, inovací a technologií a vědeckých kapacit. Ministři rovněž uvítali perspektivu vypracování společné inovační agendy EU a Africké unie.

V roce 2020 byla v Beninu zahájena výstavba solární elektrárny v rámci projektu DEFISSOL. Tato elektrárna ročně dodá 35 GWh energie pro 180 000 příjemců.

Latinská Amerika a Karibik

EU a její členské státy svolaly v roce 2020 dvě důležitá setkání se zástupci oblasti Latinské Ameriky a Karibiku: v červenci neformální ministerskou videokonferenci a v prosinci neformální schůzku ministrů. Vlády členských států EU a zemí z oblasti Latinské Ameriky a Karibiku se zavázaly ke společné „obnově k lepšímu“, již se má dosáhnout zejména díky silnému zelenému partnerství a digitální alianci.

V červnu 2020 byla uzavřena jednání týkající se pilíře politiky a spolupráce v rámci dohody o přidružení mezi EU a sdružením Mercosur.

Vzhledem ke zhoršující se politické a humanitární krizi ve Venezuele dosáhly migrační toky ke konci roku 2020 počtu více než 5,4 milionu osob. Na květnové mezinárodní dárcovské konferenci ve Venezuele EU uvolnila více než 144 milionů EUR na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci na podporu vysídlených osob a jejich hostitelských komunit.

Ze svěřenského fondu EU pro Kolumbii byla dále poskytována podpora pro provádění mírové dohody spočívající v udržitelném rozvoji venkova a opětovném začleňování bývalých bojovníků. Projekt „Podnikání a biologická rozmanitost“ pomohl zajistit obnovu a ochranu mořské a pobřežní biologické rozmanitosti v Karibiku prostřednictvím udržitelného cestovního ruchu v Dominikánské republice, na Haiti a v Hondurasu.

Asie, Střední Asie, Blízký východ / Perský záliv a Tichomoří

EU v roce 2020 udržovala pevné vztahy s klíčovými strategickými partnery prostřednictvím summitů s Čínou, Indií, Japonskem a Korejskou republikou, dalších dvou zasedání vedoucích představitelů EU a Číny a vůbec prvního zasedání vedoucích představitelů EU a Austrálie.

V prosinci bylo dokončeno jednání o komplexní dohodě o investicích mezi EU a Čínou a ratifikační proces je třeba vnímat v širších souvislostech vztahů mezi EU a Čínou. Na summitu EU a Indie byl schválen plán partnerství EU a Indie do roku 2025, jímž se bude řídit budoucí spolupráce. V prosinci se EU a Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN) dohodly na tom, že uzavřou strategické partnerství.

V srpnu 2020 vstoupila v platnost dohoda o volném obchodu mezi EU a Vietnamem. Jde o nejkomplexnější obchodní dohodu, jakou kdy EU uzavřela s rozvojovou partnerskou zemí.

V červnu 2020 byl obnoven dialog a spolupráce s Radou pro spolupráci v Zálivu.

Nový program EU na podporu podnikání, investic a obchodu na venkově (STREIT) zajistil v Papui-Nové Guineji odbornou přípravu přibližně 120 pěstitelům kaka a 432 pěstitelům vanilky; více než 10 000 pěstitelů obdrželo přes 60 000 sazenic kakaovníků se zvýšenou odolností vůči škůdcům.

Rozšíření

V roce 2020 došlo k zásadnímu vývoji v programu rozšiřování EU. V únoru 2020 Komise přijala návrhy na posílení procesu přistoupení a v březnu Evropská rada podpořila rozhodnutí Rady pro obecné záležitosti zahájit přístupová jednání s Albánskou republikou a s Republikou Severní Makedonie. Na květnovém summitu EU a zemí západního Balkánu EU znovu potvrdila odhodlání dále prohloubit svůj závazek vůči tomuto regionu.

V říjnu byl přijat roční balíček týkající se rozšíření²¹ a hospodářský a investiční plán pro západní Balkán²², který obsahuje pokyny k provádění zelené agendy. Cílem plánu je uspišit dlouhodobé oživení po pandemii, posílit hospodářský růst včetně digitální a zelené transformace a podpořit reformy požadované pro přistoupení, k nimž patří i přiblížení partnerů ze západního Balkánu jednotnému trhu EU.

Ve druhé polovině roku 2020 zahájila Evropská komise neformální technické rozhovory se zeměmi západního Balkánu o jejich přidružení k programu Horizont Evropa.

Nástroj předvstupní pomoci (NPP II) pomáhá příjemcům zavést reformy potřebné k tomu, aby s ohledem na jejich možné budoucí členství v Unii dosáhli souladu s pravidly a hodnotami EU. V roce 2020 bylo v rámci nástroje NPP II přijato čtrnáct nových programů pro jednotlivé země. Celkové operační závazky nástroje NPP II v roce 2020 činily 1,23 miliardy EUR.

Země, které jsou příjemci pomoci v rámci nástroje NPP II, jsou při provádění reformních procesů aktivně podporovány pomocí nástrojů budování institucí (TAIEX a twinning). V roce 2020 bylo v rámci nástroje TAIEX uspořádáno 143 akcí a probíhalo 53 twinningových projektů.

²¹ [COM\(2020\) 660 final ze dne 6. října 2020.](#)

²² [COM\(2020\) 641 final ze dne 6. října 2020.](#)

V roce 2020 byl schválen šestý balíček agendy v oblasti propojení, čímž byl splněn závazek ve výši 1 miliardy EUR, který byl přijat v roce 2015 na investice do dopravního a energetického propojení západního Balkánu. Závazek EU podpoří celkové investice, jež přesahují částku 3,7 miliardy EUR.

Evropské sousedství

V roce 2020 bylo dosaženo pokroku v provádění dohod o přidružení s Gruzii, Moldavskou republikou a Ukrajinou a prohloubených a komplexních zón volného obchodu těchto zemí a v uplatňování komplexního a posíleného partnerství s Arménií. Pokračovala jednání o nové komplexní dohodě mezi EU a Ázerbájdžánem. Jednání o nových prioritách partnerství s Běloruskem zabrzdlila politická situace po běloruských prezidentských volbách, které proběhly v roce 2020.

Na Ukrajině došlo v roce 2020 k pokroku v oblastech, jako je decentralizace, rozvoj infrastruktury a digitální transformace. První reakcí EU na konflikt v Náhorním Karabachu bylo, že uvolnila téměř 4 miliony EUR na humanitární pomoc a vyjádřila ochotu podpořit obnovu a formulovat trvalé a komplexní řešení.

Evropská komise využila v rámci programu Horizont 2020 řadu nástrojů na podporu posílení výzkumných a inovačních kapacit v Arménii, Gruzii, Moldavsku a na Ukrajině. Zahájila rovněž neformální technické rozhovory s Arménií, Gruzii, Izraelem, Moldavskem, Tuniskem a Ukrajinou o jejich přidružení k programu Horizont Evropa.

Ve spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací poskytla Komise v reakci na pandemii COVID-19 zdravotnické vybavení všem zemím ve východním sousedství – jednalo se o více než 11 milionů položek osobních ochranných prostředků, 12 000 laboratorních souprav, více než 1 500 ventilátorů, kyslíkových koncentrátorů a pulzních oxymetrů a více než 20 000 testovacích sad PCR. V jižním sousedství Komise financovala dodávky zdravotnického vybavení a finanční prostředky poskytla také na podporu nástroje COVAX, díky čemuž bylo dodáno zhruba 6,7 milionu dávek očkovacích látek.

EU v roce 2020 i nadále poskytovala pomoc v celé Sýrii i v sousedních zemích přijímajících uprchlíky, aby podpořila návrat k míru a obnovení demokratické transformace v Libyi a pomohla Libanonu s řešením tamní politické a sociálně-ekonomické krize.

Kromě toho vznikly nové iniciativy v oblasti spolupráce, zejména s Marokem (zelené partnerství a bezpečnostní spolupráce).

Zámořské země a území (ZZÚ)

EU v roce 2020 udržovala pevné partnerství se zámořskými zeměmi a územími, což dokládá politické fórum EU–ZZÚ na vysoké úrovni, jež se konalo v prosinci 2020.

Tematický program pro všechny ZZÚ, regionální program pro Karibik, regionální program pro Indický oceán a regionální program pro Tichomoří v celkové hodnotě 97,8 milionu EUR pomohly prosazovat udržitelné využívání přírodních zdrojů, chránit biologickou rozmanitost a podporovat klimatická opatření a odolnost.

EU přispěla finančními prostředky na připojení Wallisu a Futuny k digitálnímu kabelovému systému Tui-Samoa. Širokopásmové připojení umožňuje provést každoročně více než 300 lékařských konzultací na dálku.

Účast ZZÚ v programu Erasmus+ se od roku 2018 více než zdvojnásobila a v roce 2020 vzrostla na 177 projektů a 95 příjemců.